

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/58/2019
Identifikačné číslo spisu: 2014200820
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2014200820.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: M. K. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XX, XX-XXX W., C. M., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a10, Bratislava, ďalší účastník: Z. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XX, XX-XXX X., C. M., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 7404-4/2013-BA zo dňa 20.08.2013, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 14S/214/2014-189 z 23. apríla 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 14S/214/2014-189 z 23. apríla 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 14S/214/2014-189 z 23.04.2018, zrušil rozhodnutie žalovanej č. 7404-4/2013-BA zo dňa 20.08.2013 (preskúmané rozhodnutie) a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Senica č. 23224-1/2011-SE z 22.08.2011 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým pobočka Senica rozhodla, že žalobcovi ako zamestnancovi nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 01.08.2010.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že prvostupňový orgán nevykonal žiadne dokazovanie a nezískal žiaden dôkaz, ktorý by potvrdil, že žalobca na území Slovenskej republiky reálne nevykonával činnosť ako zamestnanec, preto nemôže podliehať slovenskému právnemu predpisu podľa čl. 13 (3) základného nariadenia. Názor žalovanej považoval krajský súd za predčasný, prijatý na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu. Prvostupňový správny orgán svoje rozhodnutie založil iba na konštatovaní, že fyzickou kontrolou nebolo možné preukázať reálny výkon činností zamestnanca u zamestnávateľa Z. H. - PROJEKT PLUS, Sobotišťe 17, čo považoval krajský súd za nedostatok v dokazovaní, ktorý nebol odstránený ani žalovanou v odôvodnení jej rozhodnutia. Argumentáciu, na ktorej žalovaná založila svoje rozhodnutie, považoval vzhľadom na rozsah zistených skutočností za pochybnú, nepodloženú žiadnymi konkrétnymi dôkazmi a spôsob, akým žalovaná vykonávala šetrenie na

reálny výkon činnosti žalobcom za nepostačujúci pre záver, ktorý žalovaná v rozhodnutí napadnutom žalobou prijala. Krajský súd mal za to, že iba na základe nepreukázaných indícií zo strany žalovanej, o možnosti zneužívania slovenského sociálneho systému, nie je možné prijať rozhodnutie, že u žalobcu účasť na sociálnom poistení nevznikla. Rovnako považoval za nedostatočne preukázané okolnosti spojené s uzatvorením dohody medzi Slovenskou republikou a orgánmi sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky, čo nemôže postačovať na potvrdenie správnosti rozhodnutia žalovanej. Existencia takejto dohody musí byť žalovanou preukázaná (aj keď nariadenie explicitne nevyžaduje písomnú formu) a zároveň musí spĺňať podmienky preskúmateľnosti, keďže určenie uplatniteľnej legislatívy nesmie byť arbitrárne a prispôsobenie faktov alebo udalostí, ku ktorým dochádza v jednom členskom štáte nemôže v žiadne prípade viesť k tomu, aby sa iný členský štát stal príslušným alebo jeho právne predpisy uplatniteľnými (bod č. 11 preambuly vykonávacieho nariadenia). Tieto podmienky však v prejednávacom prípade žalovanou splnené neboli a z administratívneho spisu žalovanej nemožno vyvodit' objektívny záver o existencii dohody podľa čl. 16 odsek 4 vykonávacieho nariadenia. Krajský súd tiež poukázal na povinnosť žalovanej v odôvodnení rozhodnutia podľa § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom pre vydanie rozhodnutia, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a na základe ktorých právnych predpisov rozhodovala. Žalovaná ani pobočka Sociálnej poisťovne, ktorá rozhodovala v prvom stupni však v odôvodnení rozhodnutia neuviedli, že by dohoda medzi ňou a poľskou inštitúciou ZUS bola podkladom pre vydanie rozhodnutia.

3. S poukazom na vyššie uvedené krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej bolo vydané na základe nedostatočne zisteného stavu veci, pre nedostatok dôvodov je nepreskúmateľné, tiež nesie znaky porušenia základného práva účastníka na spravodlivý proces, nakoľko žalovaná sa nevysporiadala s odvolacími námietkami účastníka správneho konania, a preto ho zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie v naznačenom smere.

4. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala kasačnú sťažnosť žalovaná (sťažovateľka). Nestotožnila sa s právnym názorom krajského súdu a má za to, že rozhodnutie bolo vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu veci a po zhodnotení všetkých dostupných relevantných dôkazov. Na základe podnetov ZUS Sociálna poisťovňa vykonávala kontroly zamerané na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky a na preverenie splnenia kritérií registrovaného sídla zamestnávateľa. Sociálna poisťovňa zastáva názor, že splnenie kritérií registrovaného sídla alebo miesta podnikania je jedným z rozhodujúcich faktorov na určenie miesta výkonu činnosti, a teda aj posúdenie a určenie príslušnosti k právnym predpisom. V prejednávacom prípade však nemohlo dôjsť ku kontrole splnenia uvedených podmienok, pretože na adrese miesta podnikania zamestnávateľa sa nachádzal len neobývaný dom a vlastník predmetnej nehnuteľnosti odo dňa 30.05.2011 odvolal svoj súhlas so zápisom nehnuteľnosti ako miesta podnikania zamestnávateľa. S prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu má sťažovateľka za to, že zamestnávateľ nepreukázal existenciu registrovaného miesta podnikania. Sťažovateľka zastáva názor, že okrem nesplnenia podmienok registrovaného miesta podnikania, nebola preukázaná ani skutočnosť, že k reálnemu výkonu činnosti žalobcu na území Slovenskej republiky skutočne došlo. Poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/30/2016 a uviedla, že formálne založenie pracovného vzťahu, t. j. pracovnou zmluvou ešte nezakladá právo na aplikáciu čl. 13 ods. 3 základného nariadenia. Vo vzťahu k dohode o určení uplatniteľnej legislatívy uzavretej podľa čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia uviedla, že predmetnou dohodou treba rozumieť celý priebeh vzájomných rokovaní, informovania sa a spolupráce medzi dvoma inštitúciami sociálneho zabezpečenia, t. j. Sociálnou poisťovňou a ZUS. Poukázala aj na ďalšie rozsudky v obdobných veciach, ktoré boli vydané v prospech sťažovateľky. Navrhla, aby rozsudok krajského súdu zmenil kasačný súd tak, že žalobu zamietá.

5. Ku kasačnej sťažnosti zaslal vyjadrenie právny zástupca žalobcu - V4 Legal, s. r. o., ktorý však ani po opakovanej výzve nepredložil plnomocenstvo na zastupovanie žalobcu v konaní o kasačnej sťažnosti. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd podľa § 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré

predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť.

7. Podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

8. Podľa § 440 ods. 1 písm. e/ SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd.

9. Podľa § 453 ods. 2 SSP kasačný súd je viazaný sťažnostnými bodmi; to neplatí, ak napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom krajský súd nebol viazaný žalobnými bodmi. Na dôvody, ktoré účastník konania uviedol až po uplynutí lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, kasačný súd neprihliada.

10. Podľa § 134 ods. 2 SSP správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak ide o veci podľa § 6 ods. 2 písm. c/ , ak je žalobcom fyzická osoba.

11. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

12. Po preskúmaní spisu krajského súdu dospel kasačný súd k záveru, že krajský súd pri rozhodovaní porušil zákon tým, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd.

13. Zo spisu krajského súdu (zápisnica o hlasovaní - č. l. 72, uznesenie prijaté pomerom hlasov 3:0 - č. l. 73, potvrdenie o pridelení spisu - č. l. 135) je zrejmé, že vec bola pridelená na rozhodnutie do oddelenia Správna agenda senátna senátu 20S. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 23.10.2018 kasačný súd zistil, že na pojednávaní vo veci bol prítomný iba sudca JUDr. Ľubomír Bundzel a asistentka. Ostatní členovia senátu ako prítomní sudcovia uvedení nie sú. Zápisnica je podpísaná sudcom JUDr. Bundzelom a nie je k nej pripojená zapečatená obálka so zápisnicou o porade a hlasovaní. Taktiež v záhlaví rozsudku krajského súdu je uvedené konanie pred sudcom JUDr. Ľubomírom Bundzelom. Z uvedeného je zrejmé, že vo veci rozhodoval JUDr. Ľubomír Bundzel ako sudca samostatne.

14. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky III. US 212/2011, podľa ktorého: „Za senát zložený zo zákonných sudcov možno považovať len senát zložený zo sudcov príslušného súdu, ktorí tvorili tento senát v čase pridelenia veci.“.

15. Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreného v náleze sp. zn. III. ÚS 116/06: „Procesný postup, v ktorom o veci účastníka konania nerozhodol zákonný sudca, resp. súd zriadený v súlade so zákonom, je nezlučiteľný s garanciami vyplývajúcimi z čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, z čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a napokon aj z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a rozhodnutie vydané v takomto konaní preto nemôže byť ústavne akceptovateľné.“.

16. Kasačný súd je toho názoru, že neodôvodnené zmeny v zložení súdu sú v rozpore s ústavnou zásadou neodňateľnosti zákonného sudcu, ktorá vyplýva zo základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. K zmene v zložení senátov vo veciach už pridelených na prerokovanie a rozhodnutie môže v zásade dôjsť len výnimočne. Skutočnosť, že v priebehu konania došlo k zmene právnej úpravy, pričom nová právna úprava v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach ustanovuje príslušnosť sudcu (§ 23 ods. 2 SSP), nie je v danom prípade dôvodom, aby vo veci namiesto senátu, ktorému bola vec pridelená v čase podania žaloby, rozhodoval sudca. Podľa § 23 ods. 3 SSP môže senát krajského súdu uznesením preniesť rozhodovanie na sudcu vo veciach, o ktorých rozhodol veľký senát najvyššieho súdu, ako aj v už rozhodnutých hromadných veciach. V danom prípade sa však v spise krajského súdu takéto uznesenie nenachádza. Kasačný súd je preto toho názoru, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd, čo je dôvodom na zrušenie rozsudku krajského súdu.

17. Vzhľadom na uvedené kasačný súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 14S/214/2014-189 z 23.04.2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní krajský súd v zákonom zložení opätovne vec prejedná a rozhodne.

18. V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd aj o náhrade trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.